

Al dobbelend op zoek naar God

Ilse Van Halst

VIJF JAAR geleden pakte het rvt *Bethlehem* de pastoraal met dementerenden helemaal anders aan. Er werd gekozen voor groepsactiviteiten met speciaal uitgewerkte spellen, gericht op het levensverhaal van de bewoner en zijn kerkbeleving, op catechesis en op Bijbelverhalen.

De bal ging veeleer toevallig aan het rollen, vertelt pastor Heidi De Clercq. „In 2003 besliste *Bethlehem* voortaan alle zorgen aan te bieden in een zo huiselijk mogelijke sfeer. Dus geen activiteiten meer in een gemeenschappelijke zaal, maar op de afdelingen zelf. Zo konden veel meer bewoners worden bereikt.” Ook op de pastoraal had de keuze voor die zorgvisie een weerslag. „Tot dan bewandelden we veeleer een traditionele weg met vieringen, nabijheid en individuele gesprekken, ook al bleek dit laatste vaak erg moeilijk met mensen met verregaande demantie. Nu kiezen we uitdrukkelijk voor groepsactiviteiten.”

Intussen zag Heidi De Clercq haar takenpakket uitgebreid met animatietijd. „Die extra tijd wilde ik niet invullen met louter animatie zoals pannenkoeken bakken of ganzenbord spelen. Dat is niet de taak van een pastor.” Een en ander zette haar aan het denken en ze ging op zoek naar spelletjes waarmee je toch een diepere thema-

tie kunt aanboren. „Als pastor wil ik stilstaan bij de spirituele zijde van de bewoner. Elkeen heeft een spirituele kant, al is die soms niet meteen zichtbaar. Ook dementerende patiënten, hoewel vaak niet meer taalvaardig, hebben die dimensie in zich. Ook zij hebben zinragen. Het is belangrijk dat we dit beseffen en aandacht hebben voor hun spirituele nood.”

En ze vervolgt: „Onlangs verzuchtte een vrouw met beginnende demantie: 'Waarom zit ik hier nog? Wat is de zin van mijn leven?' Familieleden antwoordden dan vaak: 'Je hebt ons toch!' Warm bedoeld, maar onbewust gaan ze voorbij aan de diepere spirituele nood achter de vraag. Die kunnen we op het spoor komen via een spel.”

In eigen land bleek echter niets op de markt. In Nederland vond Heidi wel een aantal bruikbare spellen, maar zonder pastorale inslag. Dus ging ze zelf aan de slag met schaar en lijm. Inmiddels bezit *Bethlehem* een rijke waaier aan spellen: een huisjesspel, een dorpspel, een levensloopspel, een monopoliespel, een Mozesbord, een gewijde-geschiedenisbord, een herinneringskoffer met allerlei voorwerpen van vroeger...

Zoals de naam doet vermoeden, omvat het huisjesspel een spelbord met alle kamers van een

Rust- en Verzorgingstehuis *Bethlehem* in Herent lanceerde een pastoraal project voor dementerenden. Een uniek initiatief. Zelfs bij onze noorderburen hadden ze geen idee en dus knutselden de Herentse pastores dan maar zelf materiaal in elkaar. De resultaten zijn verbluffend en komen patiënten zowel als zorgverleners ten goede.

In het spel krijgen de dementerende bewoners de kans hun levensverhaal te vertellen. © Hugo Maris

huis. Elke kamer stemt overeen met een bepaald aantal ogen van een dobbelsteen. De speler dobbelt met een reuzengrote steen en belandt bijvoorbeeld in de living. Heidi De Clercq: „Hij of zij krijgt een vraag over die ruimte: 'Hing er in uw woonkamer een kruisje? Wat betekent dat voor u?' Zo krijgen zij de kans om te vertellen over hun leven van vroeger en wat ze belangrijk vonden. Als pastor krijg je zo heel wat elementen aangereikt over de spirituele zijde van de bewoners. Op het moment zelf graaf je wel niet verder, maar het helpt je wel om de bewoner beter te plaatsen. Later kun je er altijd op terugkomen.”

Audiëntie

Ook het monopoliespel is een voltreffer. „Startvak is Pinksteren, de straten uit de echte *Monopoly* zijn onderwerpen zoals vrouwelijke heiligen, kardinalen, pausen, bedevaartplaatsen. Belandt iemand met zijn pion op het vakje *Joannes-Paulus II*, dan zeg ik: 'Wauw, u mag op audiëntie bij de paus.' Dan glunderen ze. Aan hen om te vertellen wat ze weten van de overleden Poolse paus. Je krijgt vaak zeer fijne reacties. Ook over Lourdes of andere bedevaartplaatsen vertellen ze heel spontaan.”

De spellen hebben intussen hun nut bewezen. „Ze beantwoorden aan een nood die leeft bij onze be-

woners”, ondervond de pastor. „Ze beleven er veel deugd aan. Alleen al het feit dat ze over hun geloof kunnen vertellen! Soms geeft het me als pastor de kans hen iets mee te geven. Toen we werkten met het verhaal van Jezus en de storm op het meer; zei ik hen: 'Julie mogen Jezus ook eens wakker schudden, als jullie het moeilijk hebben, hoor!' En dan zie ik bij sommigen de ogen oplichten...”

Het voordeel van deze aanpak is dat de bewoners het makkelijk een uur volhouden, omdat gesprek, spel en doe-activiteiten voortdurend worden afgewisseld. Zo boekt het pastorale team nu zelfs meer resultaten dan met de vroegere aanpak. „We leren hun leefwereld kennen, zodat we hen beter begrijpen en hun reacties beter kunnen plaatsen. Dat geeft ons en het verzorgende personeel dan weer de mogelijkheid een omgeving te scheppen waarin de bewoners zich geborgen voelen.”

Heidi geeft een voorbeeld: „Tijdens het spel vertelde Karel dat hij nooit veel bad. Hij had een eigen zaak en nam er geen tijd voor. Nu echter bidt hij zeer geregeld. Het werd ons duidelijk dat hij, met het oog op zijn dood, zijn relatie met God wilde herstellen. Sindsdien trekken we tijd uit om samen met hem te bidden.”

Met de reacties van de bewoners wordt bewust rekening gehouden, benadrukt De Clercq. „Zo merken we dat velen steeds opnieuw vertelden over het lof. Ze

deden dat met zoveel warmte en heimwee, dat bij ons het idee opkwam om het lof weer in te voeren in het rvt.” Het vergde heel wat speurwerk van de pastores, voor wie deze gebedsvorm onbekend was. „Maar het was de moeite waard”, bedenkt ze. „De kapel zat barstensvol. En meezingen dat iedereen deed! Het was zo'n geslaagde activiteit, dat we nu twee keer jaarlijks een lof organiseren. Niet alleen onze bewoners met demantie komen er op af, maar ook de andere rusthuisbewoners, familieleden en zelfs mensen uit de parochie.”

Voor mensen die verregaand dementerden, werkten de pastores het pastorale snoezelen uit. „We begeleiden iemand naar de kapel en prikkelen zijn of haar zintuigen om zo iets los te maken. Bijvoorbeeld met wierook of oude religieuze liederen. We merken, soms maar heel even, dat het iets te weegbrengt.” En Heidi besluit: „Als pastor willen we beeld zijn van God, zijn Liefde brengen bij onze bewoners en hen dat laten voelen. Ook al lukt dat maar een fractie van een seconde, dan nog is het voor ons een heel vruchtbaar moment.”

Meer weten? Anne Vandenhoeck, Heidi De Clercq & Bart Fivez, *Verborgen diepte. Zorgen voor de spiritualiteit van ouderen met demantie*, in december verwacht bij het Davidsfonds, RVT *Bethlehem*, Wilselsesteenweg 70 te Herent, telefoon 016/21.96.11 of Heidi De Clercq, telefoon 0496/81.02.11.

Advertentie

Verhuizen... dat nooit!
Alle verdiepingen weer bereikbaar

ThyssenKrupp

Vraag vrijblijvend informatie

Overal in België - 24u/24u!

Esthetisch en discreet!
Eigen fabricaat!

0800 94 365 - GRATIS

NIEUW
ook voor
smalle trappen

www.monolift.be

Trapliften - Huisliften

Ja, stuur mij uw GRATIS documentatie

KL

NAAM

ADRES

TEL

ThyssenKrupp Monolift nv - Kaleweg 20 - 9030 Gent - Fax 09 216 65 75 - info@monolift.be
Regionale centra: 02 217 37 84 - 03 239 21 43 - 011 25 25 43 - 09 216 65 65 - 050 34 54 50